

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 73

Sobota, 15. septembra 1934

Leto IX

Varujmo se krive ideologije

Ne delavstvo, družba naj leči socialno zlo! — Kar pa je delavskega, mora upravljati delavstvo samo.

Na svetu imamo dve glavni ideologiji o družabnem sistemu človeške družbe. Ideologija kapitalističnega gospodarskega sistema, ki jo zagovarjajo kapitalisti in njih poborniki, je nedvomno drugačna kakor ideologija delovnih ljudi. Ideologi kapitalističnega gospodarskega sistema pravijo, da je gospodarstvo, to je, kapitalizem sam sebi namen, ki ga ohrani in redi izkoriščanje delovne sile. Ti ideologi gredo še dalje. Če vidijo, da delovna sila ogroža njih dobiček in eksistenco, nastopajo nasilno in potiskajo delovno ljudstvo na stopnjo suženjstva. Za vsako ceno hočejo biti neomejeni v svojem gospodarstvu in izkoriščanju in ne da bi se ozirali na socialni položaj milijonov delovnih ljudi.

Kapitalistični razred si je to »pravo« izvojeval in jo ima.

»Pravica« sloni na ideologiji, ki vidi in ščiti samo posestni razred.

In kaj je naravnejega, da se ob razvoju kapitalističnega gospodarstva, ki odganja vedno več ljudi med proletarijat in v socialno bedo, poraja jačja in jačja

ideologija socializacije človeške družbe.

Ogromni so sadovi dela. Kapitalizem pa zapira te sadove, ne sadove kapitalizma, ampak sadove dela v svoje šrambe in kleti ter jih rajši uničuje, kakor bi jih dal človeštvu v uživanje. Delavski razred vidi v tem krivico, ker je »bog ustvaril božje darove« zato, da jih človeštvo uživa, ne pa da mu je njegov sočlovek »zakonito« krade izpred ust.

To sta torej dve popolnoma različni naziranj, dva nasprotujoča si svetova, od katerih ima drugi, delavski svet, vso moralno utemeljitev na svoji strani.

Delavsko gibanje se zaveda te razlike. Zato stoji tudi na stališču, da gre

tudi delavstvu enaka pravica, kakor ideologom današnjega gospodarskega sistema,

da ima svoje politiko in da tudi v svojih institucijah privatnega ali javnega značaja, gospodarji samo in nikdar ne kliče na pomoč ali sodelovanje ljudi in institucij nasprotne ideologije. Toliko samozavesti in razredne ideologije mora delavstvo vedno imeti.

Imamo socialno zavarovanje, borze dela, inspekcijo dela in še nekatere ustanove. Delavstvo se je borilo za te ustanove absolutno v svojem interesu. Te ustanove imajo izključno namen, ščititi delavstvo, toda v teh institucijah ne odloča nikjer delavstvo samo, marveč vedno in celo pretežno vplivi nasprotne ideologije, ki obenem skuša bolj in bolj omejiti nujno potrebni absolutni vpliv delavstva v institucijah. V tem se jasno zrcali nadvlada delavstvu nasprotne ideologije.

Prav iz tega razloga ne more delavstvo od družabnega sistema ničesar pričakovati, zakaj vse mogoče poizkuša, da te delavske institucije monopolizira v svojih rokah in s tem ohrani nadvlado nad vsem javnim življenjem.

Sprejem Rusije v Zvezo narodov

Sprejem se bo izvršil pod predsedstvom socialnega demokrata Svet Društva narodov povabi Rusijo k vstopu

Dr. Beneš kot predsednik zveznega sveta je sklical dne 11. t. m. državnike in diplomate, da pripravijo vstop Rusije v Društvo narodov. — Sklenili so, da pošljejo vabilo Rusiji.

V tajni seji sveta je bilo sklenjeno, da se dodeli Rusiji stalno mesto v svetu Društva narodov.

Izročitev vabila se je zakasnila, ker niso vse države soglašale s prvotnim tekstom. Korigiranega povabi

Pakt z „belcebubom“

Klerikalizem proti vstopu Rusije v Društvo narodov

Zlasti klerikalizem se bori proti sklenitvi vzhodnega pakta in sprejemu Rusije v Društvo narodov. Dunajska klerikalna »Reichspost« piše v članku pod naslovom »Pakt z belcebubom« krvav članek proti zblizanju z Rusijo.

Klerikalizem je potemtakem nasprotnik sporazuma med narodi? Tudi ljubljanski »Slovenec« vihti svojo gorjačo proti »belcebubu«. Problem

bila pa Rusija ni sprejela, ko ji je bil dostavljen v zaupno informacijo. Sedaj je bilo dostavljeno Rusiji vabilo v novi obliki, ki bo po zaupni izmenjavi misli objavljeno kot oficijelno.

Zanimivo je, da bo predsedoval seji Zveze narodov, ki bo sklepala o sprejemu Rusije, švedski zunanji minister socialni demokrat Sanders.

Volitve v mestnih občinah

Pripravimo se!

Občinske volitve v mestne občine niso več daleč. Zakaj zakon imamo in volitev v mestne občinske zastope že tudi dolgo ni bilo. V Ljubljani so se že vršili prvi volilni sestanki, kakor smo čitali v ljubljanskem »Jutru«. Tudi to pomeni, da bodo volitve kmalu.

Za delavstvo so mestne in industrijske občine posebno važne.

zakaj, če v njih ne odloča delavstvo, se jako rada zanemarija komunalna socialna politika, ki je v delavskih centrih največjega pomena.

Avtonomne mestne občine v dravski banovini so Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj. Jako mnogo govore tudi o tem, da bi se še pred volitvami priklopile Ljubljani okoliške občine.

Vest pa ni verjetna, ker spojitvev okoliških občin z Ljubljano administrativno ni tako enostavna stvar.

Vsekakor se bo pa tudi delavstvo pripravilo na te volitve.

Občinski program delavcev in nameščencev je že toliko konkreten in toliko pošten in iskren, da se delavci in nameščenci javnih volitev prav nič ne boje. Včasih je bila pravična tajna in proporcionalna pravica, danes pa naj bo javna, ker smo kulturno napredovali

in ima vsak zaveden volilec pravico in pogum, da brani svoje pravice in načela javno.

Pripravimo se torej za volitve v mestnih občinah!

Belgijski rudarji pred splošno stavko

Kralj prekine letovanje

Belgijski premogokopni lastniki so sklenili znižati plače rudarjem. Rudarji so se odločili, da stopijo dne 17. t. m. v splošno stavko. Posredovanje je prevzel kralj ter bo skušal

pridobiti podjetnike, da ne znižajo plač. Takt

Tako se je nedavno tudi pojavilo mnenje, da naj se osnuje poseben fond za tuberkulozne bolnike, ki izčrpajo socialne dajatve in so brez pomoči. Grozovita je usoda teh bolnikov, toda delavstvo, ki samo strada, jim ne more nuditi pomoči. Vsaj ne take, da bi zadoščala. Znano pa je in neštetokrat smo poudarjali, da je tuberkuloza sad slabih socialnih in higijskih razmer, sad družabnih razmer, vsaj v kolikor epidemično nastopa. Tu je torej dolžnost družbe, gospodarstva, države in javnih korporacij, da store svojo dolžnost. Kako naj delavstvo nosi bremena za te nesrečne bolnike? Naše plače so mnogo prenizke, stotisoče delavcev je nezaposlenih. Kako torej? In kaj še vidimo? Tudi sedanje prenizke plače delodajalci venomer kratijo in znižujejo. Posledica temu more biti le, da se bo kuga tuberkuloza še bolj razpasla. Če danes umrje že 43.000 bolnikov za

jetko na leto, jih utegne v par letih umreti 80.000. V zadnjih desetih letih je naraslo število tuberkuloznih smrtnih slučajev več kot za deset odstotkov, to je takrat, ko še nismo imeli grozne socialne bede kakor jo imamo danes. Kako naj delavstvo vzdržuje ogromno število bolnikov? Ne zahtevajte več žrtev od delavstva v današnjih razmerah.

Družba je odgovorna za vse zlo in ta naj popravi krivice in nudi predvsem pomoč.

Delavstvu pa dajte svobodo, dajte mu dela, zadosten zaslužek, da ostane zdravo in da si bo samo snovalo ustanove in odločalo o svoji socialni usodi.

Vsa socialna skrb je pa naloga družbe in najobjektivnejše države, ki odpravi dosedanje socialne krivice — toda

pod samoupravnim vodstvom delavstva.

Od Roosevelta do Sinclaira

Razredna zavest anglosaškega delavstva rase

Dogodki se jako naglo razvijajo. Posebno važno je, ker se to prerajanje in preorientacija vrši v glavnih državah sveta. Ena od teh držav so Zedinjene države v severni Ameriki, ki tvorijo takorekoč cel kontinent.

Ameriško delavstvo je bilo vse minulo stoletje izven mednarodne delavske skupnosti.

Neovirani razvoj ameriškega kapitalizma je nudil možnost, da so imeli kvalificirani delavci, ki se za politiko in razredni boj niso zanimali, še dosti primerno življenje, ter so se zaradi tega zadovoljevali s strogo poklicnim sindikalizmom s čisto materialističnimi cilji.

Socializem nekaj desetletij ni mogel zajeti ameriškega delavstva, kakor v minulemu stoletju tudi ni mogel osvojiti angleškega delavstva, dokler se je angleški kapitalizem ugodno razvijal.

Danes so se razmere izpremenile. Kriza je ustavila napredek kapitalizma. Delavstvo, ki je mislilo, da mu ni treba evropskih stvari: zavarovanje, samostojna politična stranka, vpliv v državi potom razredne organizacije in razrednega boja,

je postalo nesposobno, da se brani v krizi,

in njega padec oziroma poraz je bil strahovit. Nezadovoljstvo množic delavstva in malih ljudi je spravilo na oblast predsednika Roosevelta, ki je sprejel del socialističnega programa, da se je treba boriti proti krizi s skrajšanjem delovnega časa in povečanjem števila zaposlenih.

Toda te nade so naletele na ogromen odpor kapitalizma, ki vse načrte sabotira, ker smatra gospodarstvo izključno za svojo svojino. Pokazuje se bolj in bolj jasno, da

gospodarstvo po načrtu ni mogoče, če niso velika produktivna sredstva javna last.

Socializem postaja sedaj jasen množicam ameriškega delavstva.

Prav karakteristično je, da je v veliki državi Filadelfiji dobil pri volitvah guvernerja največ glasov socialistični kandidat, znani književnik Upton Sinclair.

Na drugi strani se pa oživetvarja med ameriškim strokovnim gibanjem in mednarodno strokovno zvezo sporazum.

Na kongres ameriških strokovnih organizacij je povabljen kot gost predsednik mednarodne strokovne zveze angleški sodrug Valter Citrine. Tudi se bo odslej ameriška delegacija vsako leto udeležila mednarodne konference dela ter bo tam imela važno vlogo ravno zaradi uspehov s svojo gospodarsko politiko, obenem pa nastanejo s tem ožje in jačje zveze med ameriškim, evropskim in azijskim delavstvom.

Zbujanje socializma v Ameriki nas navdaja z največjimi nadami. — Skorajšnji prihod tretje delavske vlade na oblast v Angliji, bo dal nov mogočen polet razvoju političnega delavskega gibanja v severni Ameriki.

V naši navzočnosti se pravzaprav vrši veliko gibanje. — Fašizem je napravil v srednji Evropi pravo puščavo in v nje delavskem gibanju.

Poraja se v anglosaksonskih deželah misel, da se mora

Avstrijsko delavstvo v „stanovski“ državi

Prazne obljube in priznanje delavskega boja

V četrtek je govoril na Dunaju po radiu državni tajnik Grossauer, ki mu je poverjeno vodstvo socialnega skrbstva in monopoliziranih strokovnih organizacij. Gospod tajnik je agitiral pravzaprav za novo delavsko organizacijo. Povedal je, da pomeni novi režim odvrnitev od liberalizma in socializma ter prehod k stanovski družbi, v kateri bodo podjetniki in delavci enakopravni. Režim vendar ne bo dopuščal nobenih »eksperimentov«, to je delavskih bojev, stavk itd.

V varstvo delavcev se je ustanovilo državno tajništvo in »jaz«, ki mi je poverjeno vodstvo socialnega skrbstva, bom vedno branil interese delavcev in njih pravice. Zahteve staviti pa imajo pravico samo tisti, ki so pristaši te države, to je, tega režima. Razumljivo pa je, da bo delavstvo samo moralo zahtevati in braniti svoje pravice. To je približno vsebina govora gospoda tajnika.

Delavci naj torej podpro njegovo režimsko »delavsko« organizacijo, da se bo kot razred borila v »stanovski« pravični državi za svoje pravice. Tajnik, državni uradnik, je to obljubil, govoril je v svojem imenu. On bo storil, kar bo mogel. Kaj pa režim? Kakšno stališče imajo v delavskem vprašanju predstavniki režima, izraziti zastopniki podjetništva. Gospod tajnik je povedal, da bo osebno branil pravice delavstva, toda delavstvo ne bo smelo stopiti za te zahteve v energični boj.

Režim pa je avtoritaren in se na tajnikove in delavske zahteve ne bo oziral

ali pa bo metal le obrane kosti s svoje zelene mize.

Referent torej sam priznava, da delavstvo brez boja ne bo nič doseglo, ne obljubuje pa ničesar v imenu režima. Priznava pa s tem svojim nastopom, da bo tudi pod novim režimom

delavec le pastorka,

ki odločno niti svojih pravic in zahtev ne bo smela zagovarjati.

Za pametne delavce tajnikov agitacijski govor ne more imeti nič vabljivega, pač pa jih opozarja, da je delavec pod novim režimom mnogo bolj brezpraven, kakor je bil v demokratični republiki.

svet dvigniti iz nastalih ruševin na podlagi gospodarske in politične demokracije.

Tam se bo razvil tudi nov močan temelj demokratičnega socializma, okoli katerega se bo iznova zbiral svet.

Tone Maček:

101

Slučaj Kumberger

Vročina je postajala neznošna: nič niso pomagale zračne cevi in venturjače. Na zahtevo rudarjev so končno napeljali izpod šahta tudi vodne cevi, skozi katere je posebna sesalna naprava brizgala vodo na ogrožene odkope. Premogova plast je bila v tem predelu vroča kakor kmečka peč, v kateri so pozimi ves dan kuri. Voda, ki so jo brizgali na odkop, se je hitro izsuševala in v obliki pare napolnjevala prostor, ki je bil popolnoma zavrt v meglo iz dima in vodne pare, od katere so se na stropu zbirale vodne kaplje, se hitro razgrevale in kakor krop vroče kapljale na gole hrbte rudarjev.

Slabotne rudarske leščerbe so se skozi goste meglo komaj razpoznavale, električnih pa takrat še niso imeli. Rudarji so se mogli orientirati samo instinktivno in iz navajenosti. Če je komu padlo orodje iz rok, je moral dolgo tipati okrog, preden ga je našel. Poleg vsega jim je še neprenehoma zalival vnete oči znoj, ki jim je curil od las po čelu, jim razjedal očesa in onemogočal gledanje, da so si jih morali venomer otirati z umazanimi dlanmi, od česar so jih pa še bolj skelele.

Fašizmu oblast — kapitalizmu profit!

Schacht proti Hitlerju

S 30. junijem je postal nemški diktator dr. Hjalmar Schacht, guverner nemške državne banke. Pisal je nedavno Hitlerju pismo, v katerem zahteva, da odstrani iz vlade »krakele-lerje«, kakor Goebbels, ker če bodo taki ljudje javno nastopali, je gospodarski polom Nemčije neizogiben. Ako Hitler ne bi ugodil njegovi zahtevi, bo odstopil in odpotoval v inozemstvo. Hitler o tej grožnji na kongresu v Nürnbergu, ki se je vršil te

dni, ni govoril. Vsaj je on »voditelj« in se bo po kongresu že pomenil in sporazumel z dr. Schachtom, ki predstavlja fevdalno in kapitalistično gospodarstvo.

Dr. Schacht očita Hitlerjevemu agitatorjem, da so preveč »socialistični«. Taka agitacija, če je tudi le demagoška, dela apetit delavskemu narodu, zato je dr. Schacht ne mara. Dr. Schacht hoče nemoteno voditi svoje kapitalistične spekulacije.

Kdo je v posaarskem ozemlju za Hitlerja?

Katoliški škofi in njih organizacije

Komisar iz Posaarja je poslal pritožbo Društvu narodov v Ženevo. V pritožbi pravi, da je dovolil katoliško nepolitično manifestacijo. Manifestacija so pa zlorabili v agitacijo za Hitlerja. Priredili so versko manifestacijo in poslali Hitlerju pozdrav in neomahljivo vdanostno izjavo, ki

sta jo podpisala med drugimi Franc Rudolf, škof v Trieru in Ludvik Sebaštjan, škof v Speyru.

S tem sta oba škofa prelomila francoski in nemški vladi dano obljubo, da bosta nevtralna.

Tako posaarski komisar. Torej bo stvar resnična.

Narodni „socialist“ Hitler pri Viljemu

Nemški voditelj Hitler je obiskal dne 11. t. m. bivšega nemškega ce-

sarja Viljema v Doornu. Kaj je Hitler

Vzhodni pakt — strah Nemčije

Nemčija se bo bala za veščine svoje vojske

Nemčija je predložila francoski vladi ostro noto, v kateri protestira proti vzhodnemu paktu in medsebojni pomoči ter zahteva enakopravnost v oboroževanju. Nota je bila poslana tudi Londonu, Moskvi in Rimu; po-

zneje jo dobe tudi druge države. Nemčija je vmesna država in v vedni nevarnosti. Zato zahteva enakopravnost, preden bo sklepala mednarodne dogovore.

Pozornost na hudiče ne vohajo samo

Stavka tekstilcev

v Zedinjenih državah še vedno traja

V nekaterih krajih je prišlo med stavkajočimi in oboroženo silo do težkih spopadov. Na obeh straneh je tekla kri, vendar pa zaznamujejo delavci daleko večje žrtve mrtvih in ranjenih. Število mrtvih delavcev je naraslo že na 20, ranjenih pa bo okroglo 80 oseb. Policija je v nekem kraju uporabljala proti stavkajočim plin za solzenje in bruhanje. Plin pa

je udrl tudi v stanovanja, kjer je zastupil večje število nedolžnih otrok in žena. — Tako izgleda vojna med delom in kapitalom za 10 odstotno povišanje plač, za 34 urni delovnik in priznanje organizacije. In vendar je sam Roosevelt izjavil, da je tekstilno delavstvo upravičeno to zahtevati. Kapitalisti pa se ne želijo odločiti.

Razorožitvena konferenca. Predsednik razorožitvene konference Henderson objavlja, da pred novembrom mesecem ne bo sklical odbora. Odseki bodo imeli že prej seje; glavni odbor pa bo sklical šele potem, ko se bo razjasnilo vprašanje vzhodnega in morda še drugih paktov. Uspeh bo sigurnejši, če se že prej doseže nekakša konsolidacija držav med seboj. V oktobru bosta zborovala odsek glede

izdelovanja orožja in odsek o trgovini z orožjem.

Vojni material za Nemčijo. Nemčija je na Švedskem naročila velike množine vojnega materiala. Samo tovarna za orožje Bafors v Stockholmu je sprejela zadnji teden 3000 novih delavcev. Zaposlitev bo trajala več mesecev.

— — —

Nazaj k demokraciji!

Klic Društva narodov:

Društvo narodov

V Društvu narodov pa ni veljala demokracija vobče.

Pokazalo se je to pogostoma. V prav mnogih primerih so kršila avtoriteto društva posebna stališča posameznih držav in v mnogih celo veliki kapital, ki je v glavnem kriv, da ni mogoče dognati sankcij za utrditev trajnega miru. Da je premalo demokracije v Društvu narodov, dokazuje tudi izstop Japonske in Nemčije neglede na vzroke in razloge, ki jih navajata za izstop.

Vendar je pa Društvo narodov še vedno važen faktor.

Za njega okrepitev govornika zlasti dve dejstvi: realizacija vzhodnega pakta in vstop Rusije v Društvo narodov, ker s tem poveže Društvo narodov več držav, ki imajo generalni politični namen utrditev miru.

Ne moremo sicer tajiti, da bi Društvo narodov ne bilo ničesar storilo. V mnogih primerih je posredovalo z uspehom. Glavni uspeh bo pa vendarle ta, da se razširi na velesilo Rusijo in

da s pogodbami zaveže čim večje število držav k enotni mednarodni politiki.

V tem trenutku tudi preneha absolutni diktat zahodnih velesil v Društvu narodov, ki se mora demokratizirati, če hoče z uspehom voditi nadaljnjo mednarodno politiko.

Dr. Beneš je zaradi tega opravičeno rekel v svojem otvoritvenem govoru zasedanja Društva narodov, da gleda na razvoj društva optimistično, optimistično pa tudi na druge mednarodne probleme kakor gospodarski in razorožitveni problem. Društvo narodov postane šele po obeh gorenjih važnih dogodkih

izhodišče mednarodne demokracije,

s katero si zopet pridobi prvotni vpliv proti pričakovanju sovražnikov Društva narodov in pesimistov, ki se še vedno boje, da mednarodna demokracija ne bi zmagala. Vedo naj, da

krize demokracije ni in ne more biti.

Pač imamo krizo demokratov, ki demokracije ne pojmujejo, toda demokracija se zmagoslavno povrne.

Predpogoj miru in avtoritete Društva narodov je demokracija,

odgovorna demokracija. Ki je

Odgovorna demokracija mora vedeti, da gre za splošne interese; mora pa tudi te splošne interese zastopati. Mednarodni politiki zastopajo vse

»Da bi jih hudič!« je zaklel Čeprlinov Matic, ko že ni mogel več dihati, je vrgel lopato ob tla in je zbežal ven v rov, kjer se je onemogel sesedel in lovil sapo. Potem se je ležé splazil pod veliko leseno čutaro, ki je stala tam na kupu zloženega lesa in je v dolgih požirkih grgraje pil. Zadnji požirek je nejevoljno izpljunil:

»Saj je čisto topla. Še vode nam ne preskrbe.«

»Da, te hudiče vampaste bi morali nagnati enkrat, naj bi en šihit prebili v tej dimnici.«

»Pa res, direktorju Leilerju bi hitro vamp splahnil.«

»Tudi Kmetetzevemu bi ne škodilo.«

»Kadar se inženjer potruji k nam, si vedno poprej z mokrim robcem nos zaveže in še tako vzdrži komaj dve minuti.«

»Sploh ne vem, čemu nas tukaj mučijo? Je li teh par vagonov premoga res taka dragocenost, da naj mi žrtvujemo zanjo svoje zdravje in morebiti še življenje? Zazidali naj bi ta odsek, pa naj potem po mili volji tli.«

»Toda tu ne gre v prvi vrsti za premog, ampak hočejo predvsem izprazniti enkrat za vselej to ognjišče, ki nam že par let dela preglavico in ogroža okolico, izpraznjene predele

bomo pa morali zapolniti s kamenjem, ki ne bo tlelo.«

»Pa mislite, da res tli premog? Potem pa bi se moral pokazati kje tudi ogenj.« je podvomil mlad rudar Zgonc in si je odrezal od svoje klobase žvečilnega tobaka nov zalogaj.

»Tli, tli, dragi moj, če ne verjameš, pa se prepričaj,« mu je odvrnil Čeprlinov, vzel v roke lesen kolec in je zlezal na kup lesa, odkoder je mogel s kolecem doseči strop. Potem je začel z vso silo dregati v strop, da je prebil leseni opaz, ki je ležal na prečkah. Iz nastale luknje se je vsipala najprej drobnjad in prah, ko pa je porinil kolec globlje, se je zaprašilo kakor bi kdo iztresel vrečo za ogelj. Na tleh se je pojavil stožčast kupček črne drobi, iz katere se je kadilo.

»Poskusi.«

Zgonc je zagrabil z roko prgišče te drobi, a jo je takoj zopet izpustil in stresel roko:

»As! Pa je res hudičevo vroče.«

Poskušali so še drugi. Drob je sestojala iz drobnih koščkov premoga, ki so se sesipali v prah, čim se jih je kaj dotaknilo, iz drobcev žlindre, kar je značilo, da je del premoga že stlel brez zraka in koščkov popolnoma ožganih lesenih trsk. Vsa ta snov je bila tako vroča, da je ni bilo mogoče držati na dlani.

»Gromska strela, to pa niso mačje solze!« so se začeli hudovati vsevprek.

»Mi rijemo tule spodaj po teh luknjah, nad nami pa cela gora žerjavice. Kaj pa, če slednjič pregorijo še opaži in prečke?! Spekli se bomo ko miši in še gumbov ne bo ostalo za nami!«

»Pa kako je to mogoče. Zakaj pa po drugih odsekih ni tega?« je zopet poizvedoval Zgonc.

»To se da čisto lahko pojasniti,« je povzel izkušeni Gorinšek. »V prejšnjih letih na zasutje izpraznjenih izkopov niso polagali posebne važnosti. V izpraznjen prostor so nametali vso mogočo navlako, ki so jo nagrabili in nastrgali po bližnjih rovih: premogov prah, ki se ga nabere po rovih ob obeh straneh tira včasih toliko, da ne spraviš vozička mimo, je treba kdaj pa kdaj iztrebiti, potem lesenih trsk, ki jih leži na debelo zlasti tam, kjer se pripravlja les za opaže in podpornike, blata in razne druge nesnage, ki je leži povsod po rovih na kupe. Mesto da bi pri čiščenju vse te reči pošiljali ven iz jame, so vso to navlako vozili kratkomalo v izpraznjene izkope, v katerih so nazadnje še posekali podpornike, da se je strop sesedel in izkop je bil potem za vedno zaprt.

(Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu

Smrt Katarine Breškove. Ruska revolucionarka Katarina Breškova je te dni umrla 90 let stara. Pokojnica je prebivala vsega skupaj okoli 43 let v sibirskem pregnanstvu. Po bolševiški revoluciji je odšla v Ameriko, potem Francijo in Čehoslovaško ter se naselila v bližini Prage, kjer je imela deklinski internat. O njej se lahko trdi, da je bila največja revolucionarka in neumorna pristašinja socialnodemokratske stranke. Carske oblasti so ji bile vedno za petami in je kljub preganjanju, bedi in trpljenju dočakala visoko starost. Agitirala je največ med ruskimi mužíki (kmeti).

Znamke Rdečega križa bo treba prilepiti na vsako pismo in dopisnico (po 50 para) od vstevši nedelje, dne 16. do vstevši soboto, dne 22. t. m. Pristojbina (enotna do 100. Din) se plača za železniške karte, druge vozovnice, vstopnice itd. V prometu so v ta namen posebne znamke. Znamka Rdečega križa je obvezna samo za tuzemsko korespondenco in promet.

Predsednik Masaryk je bolan. Če bi predsednik obolel, da bi ne mogel več voditi poslov, ga po ustavi pol leta nadomestuje predsednik vlade (sedaj Malypetr). Po preteku pol leta morata poslanska zbornica in senat na skupni seji izvoliti njegovega namestnika. Ta postopek je torej povsem demokratičen, ki garantira narodu samoodločbo tudi glede predsedniške funkcije v državi.

Parlamentarne volitve na Češkoslovaškem bodo jeseni 1935. Reakcionarni politični elementi se silno trudijo, da bi razbili sedanjo vladno koalicijo. Namen imajo, da se združijo nemški in češki agrarci in klerikalni Slovaki. Ta nova koalicija bi rada izrinila iz vladne koalicije naprednejše stranke in socialne demokrate. Sedanja vladna koalicija je konstruktivna in demokratična in bi bilo neprijetno in slabo za napredno politiko, če bi se načrt reakciji posrečil.

Hitler je za mir in prijateljstvo med narodi. Dne 12. t. m. je Hitler prvič sprejel diplomatski zbor v predsedniški palači. V svojem odgovoru na pozdrav je zopet trdil, da bo Nemčija mogočna zaščitnica miru. Ne oblast in sila naj odločata razmerja do narodov, marveč duh enakopravnosti, kakor tudi spoštovanje dela drugih narodov. — Če sodimo dogodke, tedaj to niso izjave Hitlerja, marveč diplomatske izjave neke druge sile.

Turčija. Turčija ima po najnovejših ugotovitvah nad 18 milijonov prebivalcev.

Zgorel in potopil se je ameriški potniški parnik »Morro Castle« ob ameriški obali blizu New Yorka. Parnik je bil opremljen z vsem potniškim luksuzom, zgrajen je bil šele leta 1930 in je imel 11.000 ton. Od približno 500 potnikov in 200 mož posadke je deloma v plamenih, deloma v valovih poginilo približno 200 ljudi, ostale se je na pomoč prihitelimi parnikom posrečilo rešiti. Kakor navadno ob takih prilikah, se tudi to katastrofo hoče naprtili komunistom. Domnevajo, da so parnik med vožnjo zažgali stavkujoči kubanski mornarji, ki so se v Havani pred odhodom parnika vtihotapili nanj. Drugi zopet domnevajo, da je pogin tega parnika bil v interesu lastnice, paroplovne družbe, ki ga je zavarovala pri dveh zavarovalnicah za prekomerno visoko zavarovalnino, v Londonu in v New Yorku.

človeštvo in človeštvo bo srečneje živelo, če zavladata nad njim mednarodni sporazum.

Na to moramo opozarjati odgovorne mednarodne politike. Ta zavestna odgovornost more biti temelj avtoriteti Društva narodov, njega demokratični politiki.

Druge poti ni!

Za splošno bolniško zavarovanje

Predlog zdravniškega kongresa

Na kongresu zdravnikov na Bledu, ki se je vršil minuli teden, sta priporočala zdravnika dr. Miroslav Gleesinger in dr. Boris Šlajmer uvedbo splošnega bolniškega zavarovanja za vse osebe od 16. do 65. leta starosti. Zavarovanje bi bilo obvezno.

Izjeme bi bile pri osebah v mestih, ki imajo nad 3000 Din, pri rodbinah 5000 Din dohodkov mesečno; na deželi samci nad 1500 Din, rodbine 2500 Din. Zavarovani bi bili za bolezen, to je, za zdravniško pomoč samci in rodbine; zdravila in zdravilišča.

Delna stavka grafičnega delavstva

zaenkrat v dveh podjetjih

Že v zadnji številki našega lista smo poročali o zaostrenju spora med delojemalci in delodajalci v grafični obrti v Dravski banovini, radi samostalnega postopanja delodajalcev, ki so brez vprašanja delojemalcev pričeli uvajati takozvano zagrebško delovno kolektivno pogodbo, ki pomeni znatno poslabšanje dosedanjih socialnih pridobitev grafičnega delavstva. Saj gre za odpravo nič manj kot osem plačanih praznikov in za devet dni dopusta pri osebju z daljšo zaposlitveno dobo. V bistvu gre torej za podaljšanje delovnega časa, kar je spričo nezaposlosti, ki vlada v grafični obrti, naravnost nečuvno.

V obrambo svojih pravic je delavstvo dne 11. t. m. stopilo v stavko v litografiji Čemažar v Ljubljani, in v tork, dne 12. t. m. tudi v Blasnikovi tiskarni, last g. Prepeluha. Omenjeni podjetji sta prvi pričeli uvajati zagrebško tarifo in sta na ponovno vprašanje, ako vztrajata na svoji odredbi, odgovorili pritrdilno, nakar je delavstvo solidarno izstopilo.

Zanimivo je, da poizkušajo podjetniki pridobiti delavstvo na ta način, da ponujajo povišanje plač vsem de-

lavcem, ki so imeli doslej samo tarifni minimum plače, ker je zagrebški tarifni minimum večji. Ta vaba pa še zdaleka ne more premotiti grafičnega delavstva, ker je delavstvu več ležeče na skrajšanju delovnega časa, na praznikih in dopustih kot pa na dinarjih, ki naj bi jih posamezniki dobili zato, da se odrečejo tem važnim socialnim pridobitvam v delovni pogodbi.

Čudno je, da se katoliška podjetja odrekajo priznanju praznikov, ko vendar cerkev zapoveduje: »Posvečuj praznik!« Značilno je tudi zadržanje nacionalnih podjetij, kojih politični predstavniki tako radi povdargajo svoje socialno stališče, tu pa jemljejo delavstvu težko pridobljene pravice.

Prepričani smo, da bo grafično delavstvo, ki doberšen del svojega zaslužka že leta in leta žrtvuje za svoje brezposelne, čijih število delodajalci s sprejemanjem vedno novega števila vajencev povečujejo, v tem pravičnem boju zmagoal in pokazal s tem tudi ostalemu delavstvu pot, ki vodi iz bede in obupa navzgor k osvoboditvi delavcev od izkoriščanja.

Ljubljana

Kako se rešuje delavsko in gospodarsko vprašanje

»Indus« je velika ljubljanska tovarna usnja in čevljev, ki je nekoč zaposlovala nekaj sto delavcev. Tovarna je zabredla v dolgove. Mestna hranilnica je že lastnikom Polakom kreditirala velike zneske. Konjunktura je ponehala in končno je hranilnica kupila tovarno, ker je ni bilo mogoče prodati po primerni ceni. V delniški družbi »Indus« ima hranilnica svojega zastopnika.

To so znane stvari. Tovarna obratuje sedaj le deloma v usnjarni ter zaposluje okoli 60 delavcev. Bogato tehnično opremljena čevljarna pa ne obratuje. Če pomislimo, da je v tovarni založen ogromen kapital, vemo tudi,

da ga mali obrat ne more obrestovati in da ima hranilnica trajno izgubo. Lani je več mesecev obratovala tudi čevljarna. Eden prejšnjih lastnikov je namreč proti odškodnini za stroje in prostor izvrševal tam večje naročilo čevljev. Tudi letos je hotel najeti isti podjetnik ta del tovarne, da bi delal v njem za svoj račun, toda »Indus« je ponudbo odklonil, češ, da pogoji ne ustrezajo. V čevljarni bi bilo zaposlenih, če bi

bil »Indus« dovolil delo, najmanj 40 delavcev nad pol leta. Ker je pa »Indus« ponudbo odklonil, delavci nimajo dela v Ljubljani in mestna hranilnica ne dobi najemnine, ki bi jo lahko dobila in s tem zmanjšala pasivitetu firme, oziroma založenega kapitala.

Poslovnih števil nismo videli. Toda listi so večkrat poročali o tej zadevi mestne hranilnice in jo grajali. Če so bila tista poročila resnična, potem je verjetna tudi naša teza, da »Indus« ravna napačno, če ne skuša povečati svojega obrata že z ozirom na hranilnico in prav tako tudi z ozirom na zaposlitev delavstva.

S tem svojim ravnanjem izriva čevljarsko industrijo iz Ljubljane in jemlje obenem indirektno kruh ljubljanskim delavcem.

Kakšni so razlogi za tako ravnanje, je težko ugibati. Morda gospodarski, morda politični? Opravičljivi niso ne ti ne oni! Če so gospodarski, je to protekcionizem; če so politični, so neskladni z dobo. Prizadeto je pa končno delavstvo.

Delavski izlet »Svobode« in »Zarje« iz Ljubljane v Novomesto

Novomeška »Svoboda« je povabila ljubljansko »Svobodo«, da naj pride z godbo »Zarja« v Novomesto, v nedeljo 16. t. m. »Svoboda« in »Zarja« sta se odzvali. Udeleženci se odpeljejo v nedeljo 16. t. m. z letošnjim poslednjim turističkim vlakom ob 5.44 in prispejo v Novo mesto ob 8.13. Na kolodvoru bo sprejem gostov. Nato ogled mesta z godbo. Ob pol 10. uri dopolne zborovanje v dvorani Rokodolskega doma, kjer

poleg govornikov recitira svobodašica s. Poldi Skukova. Od 11. do 12. ure promena koncert »Zarje«. Po koncertu kosilo in nato odhod z godbo, izletniki in domačini na Trško goru.

Udeležite se izleta vsi, ki vam je to le količjak mogoče. Vrnili se bomo iz Novega mesta z vlakom ob 19.38 in dospeli v Ljubljano ob 22.48. (Vožnja stane tja in nazaj Din 34). — Družnost!

Celje

Skiopitična predavanja »Svobode«

se bodo tudi letos z vso intenzivnostjo gojila, tako je sklenil odbor podružnice na svoji zadnji seji. Prvo predavanje bo o »Japonski« in se bo vršilo v sredo, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v jedilnici Javne kuhinje. Ta tema je gotovo trenutno najbolj zanimiva, saj se vsak dan govori o grozečem vojnem konfliktu med Rusijo in Japonsko. Predavatelj s. F.

Kdor bo jedel naš kruh... Tako se pričinja zgodba nekega mogočnega celjskega gospoda. Izkazalo se je pa, da označba naš kruh z njegove strani ni čisto točna, temveč da je kruh, ki ga jemo, res naš in ne njegov. Pa še nekaj več se je izkazalo, namreč, da tudi kruh, ki ga on uživa, ni njegov, temveč tudi naš! Tekom dogodkov se bo meda še marsikaj pokazalo.

Za združitev mestne in okoliške občine je začel pisati zadnje čase tudi »Slovenc«, ki do sedaj temu vprašanju ni bil nič naklonjen. Sicer prinaša dokaj šibke argumen-

te, toda bolje nekaj kot nič. Počasji bodo postali tudi naši Tiroinci pametni.

Seja krajevne mestrovkovnega odbora se bo vršila v soboto, dne 15. t. m. ob 18. uri v običajnih prostorih.

Dramatični odsek Svobode bo imel v ponedeljek, dne 17. t. m. ob pol osmih zvečer sestanek vseh, ki se interesirajo za odersko umetnost. Novinci in novinke vabljeni. Maribor

Vinsko trgatev na Ljubečni priredi novo ustanovljena podružnica Svobode v nedeljo, 23. septembra ob 3. uri popoldne v gostilni Juteršek.

Na sporedu: trgatev, petje, ples, šaljiva pošta.

Hrastnik

Občinske volitve — zavrjena pritožba

Kakor znano, so se vršile volitve za občino Hrastnik-Dol dne 22. julija t. l. in to že v drugič, tudi Tudi proti tem volitvam sta se pritožila bivši avstrijski »Offiziersstellvertreter«, znani čevljarski mojster g. Avgust Dolinšek in postajni načelnik g. Vidovic, ki je bil pred kratkim premeščen v Maribor. Pritožbo obeh gospodov priobčujemo spodaj, pa tudi odločbo Upravnega sodišča v Celju, s katero je bila pritožba zavrjena, da bo javnost, ki je že težko čakala rešitve te pritožbe, informirana, za kaj gre.

Pritožba

se glasi:

»Po § 15 zakona o volilnih imenikih morajo biti volilni imeniki razgrnjeni skozi 15 dni po razglasitvi volitev. V tej dobi so dopustne reklamacije in popravki volilnih imenikov. Volitve so bile razglašene dne 2. junija 1934 z opozorilom, da poteče reklamacijski rok 17. junija. V očiščed dejstva, da šteje občina Hrastnik-Dol 2213 volilnih upravičencev, zadošča za reklamacije in popravke volilnih imenikov komaj 15 dnevni rok, ki je bil v tem primeru radi prekasne vrnitve volilnih imenikov skrajšan na 11 dni. Iz tega razloga je bivša občinska uprava občine Hrastnik-Dol z vlogo z dne 8. junija zaprosila sresko načelstvo v Laškem za podaljšanje reklamacijskega roka za 4 dni. Tej prošnji ni bilo ugodeno, vsled česar so bili vpisani v volilni imenik brezdvomno tudi volilci, ki ne spadajo več notri in nasprotno zopet osebe, ki so si medtem pridobile volilno pravico, niso bile vpisane. Volitve torej niso ustrezale zakoničnim predpisom, odnosno je bil kršen zakon o volilnih imenikih in so torej neveljavne. Iz teh razlogov prosimo, da naslovljeno upravno sodišče volitve v občini Hrastnik-Dol radi kršitve zakonskih predpisov razveljavi.

Istoačasno javljamo, da smo danes poslali sresko načelstvo v Laškem, da odgodijo izvršitev upravnega akta, to je sklicanje in predajo poslov do končne odločbe upravnega sodišča.

Hrastnik-Dol, 28. julija 1934.

Ivan Vidovic, l. r.
Avgust Dolinšek, l. r.

Odločba

Upravnega sodišča v Celju pa pravi:

»Zoper občinske volitve, ki so se dne 22. julija 1934 vršile v občini Hrastnik-Dol, sta se v volilnem imeniku vpisana Dolinšek Avgust in Vidovic Ivan iz Hrastnika, v odprtem roku 8 dni po dnevu volitev, pritožila na upravno sodišče v Celju.

Upravno sodišče je po § 50. zakona o občinah v nejavni seji odločilo:

Pritožba se zavrne.

Zoper to odločbo ni pravnega sredstva.

Razlogi.

Pritožitelja trdita, da je bil radi prekasne vrnitve volilnih imenikov od sreskega sodišča 15 dnevni rok za reklamacije skrajšan na 11 dni, in da so radi tega bili vpisani v volilnem imeniku brezdvomno tudi volilci, ki so izgubili volilno pravico, nasprotno pa niso bile vpisane osebe, ki so si medtem pridobile volilno pravico.

Pritožitelja predlagata, da se volitve radi kršitve zakona o volilnih imenikih razveljavijo.

Upravno sodišče je o pritožbi naslednje razmotrivalo:

Iz volilnih spisov izvira, da so bile občinske volitve razpisane dne 2. junija 1934 in da so se glasom zadevnega razglašila občine Dol št. 1533-34 mogli zahtevati popravki volilnega imenika (reklamacije) do vstetega 17. junija 1934.

Iz dopisa sreskega sodišča v Laškem z dne 29. avgusta 1934 I R 11-34-2 je razvidno, da je to sodišče volilne imenike, ki so se pri njem nahajali radi overitve, odpisalo občni dne 5. junija 1934, in da se v roku od 2. do 5. junija 1934 niso zamogle vlagati pri tem sodišču reklamacije, ker volilni imeniki pri sodišču prebivalstvu niso bili razgrnjeni na vpogled, dokler niso bili pregledani in od sodišča potrjeni.

Iz navedenega stanja stvari torej izvira, da se je prekršilo določilo § 15 zakona o volilnih imenikih, da se smejo popravki zahtevati še 15 dni po razglasitvi volitev, ker je bil ta rok v predmetnem primeru skrajšan na 12 dni.

Vendar se upravno sodišče na to nepravilnost ne more ozirati. Kajti ni dovolj, da sta pritožitelja dokazala nezakonitost, nego bi morala dokazati, odnosno vsaj verjetno izkazati, da je ta nezakonitost odločilno vplivala na potek in izid volitev. Temu zahtevku bi bilo ugodeno tedaj, če bi bila pritožitelja imenoma navedla osebe, ki so bile vpisane v volilnem imeniku, pa ne bi bile smeje biti vpisane in imenoma osebe, ki niso bile vpisane, pa bi po veljavnih predpisih morale imeti volilno pravico.

Imena teh oseb pa bi bila pritožitelja lahko ugotovila, ker sta v smislu § 8 zakona o volilnih imenikih mogla tudi po preteku reklamacijskega roka in vse do dneva vložitve pritožbe na upravno sodišče pregledati tako pri občini kakor tudi pri sreskem sodišču v Laškem volilne imenike.

Pritožitelja pa je domnevata, da radi skrajšanega reklamacijskega roka niso bili izbrisani neupravičeni volilci in vpisane osebe, ki so si pridobile volilno pravico. Toda — kakor je zgoraj navedeno — na go-

Maribor

Iz seje mestnega občinskega sveta

Pretekli torek, dne 12. t. m. je obdržal mestni občinski svet svojo 4. redno sejo. Nabolj zanimivi točki dnevnega reda sta bili: vprašanje volitve ene tretjine upravnega odbora Mestne hranilnice in vprašanje nameščenja novega gradbenega inženjerja.

Zupan je najprvo poročal o uvedbi deljenega delovnega časa v mestnih uradih od 15. septembra dalje. Nato pa so sledila poročila odsekov. — Radi promenade poti na desnem bregu Drave, ki vodi deloma tudi čez zemljišče, ki je last moške kaznilnice, bo prišlo do pravde, ker uprava kaznilnice ne dovoli prehoda čez to zemljišče, dokazujoč, da si je, četudi je kdaj tod vodila pot, v 40 letih priposestvala lastniško pravico. — Radi nameravane zgraditve novega mostu čez Dravo v Melju se prepove zadržava nekaterih stavbnih parcel. — Na prošnjo bodočih lastnikov stanovanjskih hišic v koloniji, da se jim prepusti v uporabo predvrt ob cesti, katerega so na lastne stroške ogradili z lično železno ograjo, je sklenil občinski svet, da se želi prosilcev ugodi, vendar pa se jih obveže, da plačajo letno priznalo za ograjeni svet v znesku Din 1 mestni občini. — Občestni hodnik od Vlahovičeve hiše do železniškega podvoza v Melju se bo tlakalo z granitnimi kockami. — Prošnjo prebivalcev Taborske ulice za napravo stopnišča s Pobreške ceste v Taborsko ulico je bila do sklenitve regulacijskega načrta odklonjena. — Za zidavo pravoslavne cerkve se pravoslavni občini podari 900 kvadratnih metrov zemljišča na Jugoslovanskem trgu, ki pa do zidave cerkve ostane občinska last. — Mestni godbi je bila dovoljena podpora Din 1000, šahovskemu klubu za prireditve turnirja Din 2000 in odboru za prireditve poljedelske razstave Din 5000. — Ker prosi mariborski Sokol, da se mu prepusti Ljudski vrt, doslej igrišče SK Maribora, v uporabo, bo občina uredila novo igrišče za SK Maribor v gramozni jami na Teznu, nadalje se zaveže črtati klubov dolg na mestnih davščinalih v iznosu Din 31.000 in prevzame obenem njegov dolg pri Mestni hranilnici v znesku

BSK Svoboda na zelenem polju. Preteklo soboto, dne 8. t. m. je kombinirano moštvo DSK Svobode igralo proti SK Dravi v Ptuj in dobilo tekmo s 4 : 3. Pri tej priliki je nek igralec Drave brnil igralca Svobode s. Kagerja s tako silo v levo nogo, da mu jo je stri v kolenu. S. Kager je znan kot eden najbolj umerjenih igralcev. Želimo mu skorajšnjega okrevanja! — Dne 9. t. m. pa sta se srečali rezervi Svobode in Rapida Zmagal je Rapid z 2 : 3. — V lepi igri proti celjskemu Olimpiju je na to Svoboda odnesla prvenstvo v razmerju 4 : 3.

Teden Rdečega križa. Društvo Rdeči križ bo priredilo na prvi dan »Tedna Rdečega križa«, t. j. v nedeljo, dne 16. septembra t. l., ob 10. uri v veliki dvorani pivovarne »Union« slavnostno akademijo, ki bo trajala najdalje eno uro. Vstopnine ni. Tega dne popoldne ob 15. uri se bo vršila na vrtu in v vseh prostorih restavracije »Pri Gamberinu« velika ljudska prireditev v prid Društva Rdečega križa in sicer ob vsakem vremenu. Svira vojaška godba; nastopijo tudi harmonikarji Pomladka Rdečega križa. Vstopnina 2 dinarja.

Din 89.000. (†) — Lastnikom raznih veselilnih naprav na prostoru Mariborskega tedna se odpiše veselilna davščina. — Od v mesto uvoženega blaga se bo v bodoče pobirala javna dajatev. — Za uporabo javnega sveta bo moral vsak lastnik bencinske črpalke plačati mestni občini mesečno odškodnino Din 1000. — Zakupnina za poslopje realne gimnazije se zviša od Din 18.000 na Din 24.000 letno in za poslopje trgovske akademije od Din 10 tisoč na Din 30.000. — Radi pomanjkanja šolskih prostorov v V. okraju, se namerava zgraditi na parceli, ki je namenjena za novo šolo, začasno poslopje, v katerem bi se namestil mladinski dom in nekaj razredov deklishe osnovne šole.

Pri dopolnilnih volitvah v upravni svet mestne hranilnice so bile postavljene štiri liste in je volitev izpadla tako-le: lista Bureš (večinska lista) 17 glasov in tri mandate (Bureš, Lah in dr. Rapoc), lista dr. Juvan (bivši župan) 7 glasov in en mandat (dr. Juvan), lista Petejan 7 glasov in en mandat (Petejan), lista dr. Kleser 2 glasova in en mandat (dr. Kieser). Zanimivo je, da je večina hotela preprečiti izvolitev nemško-nacionalnega kandidata, kar se ji pa ni posrečilo, ker so narodni socialisti, namesto, da bi bili postavili svojo listo, kandidirali na večinski listi (kjer je njihov kandidat razen tega še propadel), vsled česar so nemški nacionalci z dvema glasovoma, t. j. z največjim ostankom dobili mandat, ki bi bil sicer pripadel nacistom.

Drugo zanimivo glasovanje je bilo v zvezi z nastavitvijo novega gradbenega inženjerja pri mestnem gradbenem uradu. Odločiti je bilo treba med dvema kompetentnoma. Za sina pok. generala Maistra, inž. Maistra, je bilo oddanih 9 glasov in 11 proti, za inž. Accetto pa 16 glasov in 4 proti. Izid tega glasovanja je izzval najživahnejše komentarje.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

varne »Union« slavnostno akademijo, ki bo trajala najdalje eno uro. Vstopnine ni. Tega dne popoldne ob 15. uri se bo vršila na vrtu in v vseh prostorih restavracije »Pri Gamberinu« velika ljudska prireditev v prid Društva Rdečega križa in sicer ob vsakem vremenu. Svira vojaška godba; nastopijo tudi harmonikarji Pomladka Rdečega križa. Vstopnina 2 dinarja.

Rdeči križ. Društvo Rdeči križ bo priredilo na prvi dan »Tedna Rdečega križa«, t. j. v nedeljo, dne 16. septembra t. l., ob 10. uri v veliki dvorani pivovarne »Union« slavnostno akademijo, ki bo trajala najdalje eno uro. Vstopnine ni. Tega dne popoldne ob 15. uri se bo vršila na vrtu in v vseh prostorih restavracije »Pri Gamberinu« velika ljudska prireditev v prid Društva Rdečega križa in sicer ob vsakem vremenu. Svira vojaška godba; nastopijo tudi harmonikarji Pomladka Rdečega križa. Vstopnina 2 dinarja.

Rdeči križ. Društvo Rdeči križ bo priredilo na prvi dan »Tedna Rdečega križa«, t. j. v nedeljo, dne 16. septembra t. l., ob 10. uri v veliki dvorani pivovarne »Union« slavnostno akademijo, ki bo trajala najdalje eno uro. Vstopnine ni. Tega dne popoldne ob 15. uri se bo vršila na vrtu in v vseh prostorih restavracije »Pri Gamberinu« velika ljudska prireditev v prid Društva Rdečega križa in sicer ob vsakem vremenu. Svira vojaška godba; nastopijo tudi harmonikarji Pomladka Rdečega križa. Vstopnina 2 dinarja.

Jesenice

Kamniški sodrugi na obisku

Delavsko pevsko društvo »Solidarnost« iz Kamnika je sklenilo ob svoji petnaestletnici obstoja obiskati vse večje industrijske kraje širom Slovenije in na teh obiskih s koncerti dokazati, da delavska in socialistična misel v Kamniku še ni zamrla, nego da še vedno živi. In tako so obiskali sodrugi iz Kamnika začetkom tega meseca tudi Kranj in Jesenice. V nedeljo, dne 2. t. m. so prispeli ob 2. uri popoldne na Jesenice v dveh velikih avtobusih ter se ustavili pred Delavskim domom na Savi, kjer so tudi obedovali. Popoldne so si v spremstvu jeseniških sodrugov ogledali tovarno na Savi, ki pa večinoma žal ni bila v obratu, tako da Kamničani niso mogli videti strojev v pogonu in polnem teku, ko se šele pokaže vse veličastvo pesmi strojev in transmisij. Do večera so se sodrugi zabavali z večjim številom jeseniških sodrugov, ob 8. uri zvečer so pa pokazali v veliki dvorani Delavskega doma na Savi, kaj znajo. Zelo posrečena misel je bil nastop s. Beštra iz Ljubljane — kamniškega rojaka — ki je pred pričetkom koncerta pozdravil jeseniške sodrugi in sodruge in razložil položaj delavstva v Kamniku, kjer je edino še delavsko pevsko društvo »Solidarnost« zbirališče in žarišče svobodnih borcev za boljšo bodočnost. Povedal je zgodovino socialnih bojev v Kamniku in naglasil, da ne bo njim razne narodne in umetne pesmi in »Pesem dela« in »Vzbujenje duhov« in »Dani se« in »Himna delu« itd. Vse je bilo dovršeno, eno manj, drugo več — vendar lahko dolgo, ko bo tudi Kamnik spet stopil klen in možat med zavedne delavske vrste. Zavoril je »Delavski pozdrav«, res iz dna pljuč in duhov, tako dovršeno je bil zapet. In za rečemo: ponosni so lahko kamniški sodrugi na svoje pevce-proletarce. Lep večer je bil in polna, nabito polna dvorana v Delavskem domu, je bila dokaz zanimanja, še več: bila je zadovoljna nad prireditvijo sodrugov izpod Kamniških planin. Lep dan in lep večer, kakršnih bi bilo treba še kaj. Naj bi bil ta obisk — tako kakor je bil v zadovoljstvo nam — v zadovoljstvo tudi sodrugom iz Kamnika, ki so si gotovo nabrali pri nas nove volje in novih moči za težko delo vzbujanja ljudstva k zavesti, da je treba začeti, nadaljevati in uspešno zaključiti bol nas vseh za boljše, svobodnejšo in srečnejšo bodočnost. Zaradi tega: na delo tudi v Kamniku, in če bo treba novih vzpodbud, pridite ponje. Zaradi tega na svidenje v boju in zmagi!

šo bodočnost. Povedal je zgodovino socialnih bojev v Kamniku in naglasil, da ne bo njim razne narodne in umetne pesmi in »Pesem dela« in »Vzbujenje duhov« in »Dani se« in »Himna delu« itd. Vse je bilo dovršeno, eno manj, drugo več — vendar lahko dolgo, ko bo tudi Kamnik spet stopil klen in možat med zavedne delavske vrste. Zavoril je »Delavski pozdrav«, res iz dna pljuč in duhov, tako dovršeno je bil zapet. In za rečemo: ponosni so lahko kamniški sodrugi na svoje pevce-proletarce. Lep večer je bil in polna, nabito polna dvorana v Delavskem domu, je bila dokaz zanimanja, še več: bila je zadovoljna nad prireditvijo sodrugov izpod Kamniških planin. Lep dan in lep večer, kakršnih bi bilo treba še kaj. Naj bi bil ta obisk — tako kakor je bil v zadovoljstvo nam — v zadovoljstvo tudi sodrugom iz Kamnika, ki so si gotovo nabrali pri nas nove volje in novih moči za težko delo vzbujanja ljudstva k zavesti, da je treba začeti, nadaljevati in uspešno zaključiti bol nas vseh za boljše, svobodnejšo in srečnejšo bodočnost. Zaradi tega: na delo tudi v Kamniku, in če bo treba novih vzpodbud, pridite ponje. Zaradi tega na svidenje v boju in zmagi!

Kino Radio bo predvajal v soboto in nedeljo, dne 15. in 16. t. m. ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) krasen zvočni film »Pesem noči« s svetovnim tenorjem Janom Kiepurom v glavni vlogi. Poleg tega Magda Schneider, Ida Wüst in drugi. Dodatki običajni. Sledi: »Svobodno srce« v Gustavom Froehlichom.

Zbirajte za tisk, sklad!

domnevo se upravnemu sodišču ni moči ozirati.

Pritožba je torej neosnovana.

Celje, dne 30. avgusta 1934.

Zapisnikar: Predsednik:
Dobovišek, I. r. Dr. Bedeković, I. r.

Ker je zadnja instanca izrekla svoje mnenje, pričakujemo, da bo politična oblast vendar sklicala, in to v najkrajšem času, novi občinski odbor radi prevzema občinskih poslov.

Mežica

Ustanovni občni zbor podr. Zveze delavskih žen in deklet se bo vršil dne 16. sept. 1934. Centralo bo zastopala in podala glavno poročilo s. Brezarjeva iz Ljubljane. Vabimo vse delavske žene in dekleta, da se ustanovega občnega zbora udeležijo.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Delavski pevci zborujejo

Občni zbor Delavske pevске podzveze »Svobode«.

V okviru kongresa »Svobode« se je v nedeljo, dne 9. t. m. vršil tudi občni zbor Delavske pevске podzveze. Ta občni zbor je bil precej pomemben, ker je z njim krenila podzveza v novo obdobje, v katerem se-le bo mogla pravilno vršiti svojo funkcijo, to je izvajati svoj program. Doslej je bila podzveza samo sklop organizatorično povezanih pevskih odsekov, odslej pa bo tudi matica, ki bo skrbela za strokovno pevsko in glasbeno izobrazbo in napredek pri njej začlenjenih odsekov in društev. Pevska podzveza »Svoboda« je pridobila strokovno naobrazene delavce, ki bodo sicer orali ledino, vendar pa obdelovali hvalažen teren.

Ob otvoritvi občnega zbora je predsednik Presl predlagal pozdrave Savezu radniških pjevaških in umjetniških društev in zastopniku IDAS (internacionala delavskih pevcev), ki se je udeležil občnega zbora leta 1932. Nato so sledila

poročila

predsednika Presla, tajnika Eržena, blagajničarke Lipoglavškove in pismeno poročilo arhivarja Tanca. Iz vseh teh poročil naj omenimo samo nekatere bistvene točke: Delavsko pevsko gibanje lepo napreduje. Delavstvo se z veseljem in ljubeznijo udejstvuje baš na tem področju kulturnega delovanja. Ako pa kljub temu ni zaznamovati zaželjenih uspehov, je treba krivdo iskati predvsem v pomanjkanju strokovnega vodstva, pomanjkanju dobrih in delavskih pevovodij, denarnih sredstev in v krizi, ki se občuti pri zborih na ta način, da se članstvo radi brezposlice, odpotovanja itd. hitro menjava. — Podzveza je gojila stike ne samo s pevskimi odseki »Svobode«, ampak so se nanjo obracali slovenski delavski pevski zbori iz delavskih kolonij na jugu države, iz Francije in Amerike. Te stike bo treba gojiti in poglobiti.

Delavski pevski odseki »Svobode«

postoje sedaj v Celju, Dobrunjah, Hrastniku, I. in II., Javorniku, Kranju, Libojah, Ljubčani, Ljubljani, Mariboru, Ptuj, Slov. Bistrici, Zabukovci, Zalogu in Zagorju. Od zadnjega občnega zbora sta prestala delovati zbor na Jesenicah in v Rog. Slatini, ustanovili so se pa trije novi v Ljubljani, Ljubčani in Zalogu. Koncem leta 1932 je obstojal samo en mešan zbor, skupno 359 pevcev in pevk, leta 1933 dva mešana pevška zbor in leta 1934 se je njihovo število dvignilo že na pet. Število pevcev in pevk ni točno ugotovljeno, ker so nekateri zbori zakasnili s statistiko, gotovo pa štejemo v Dravski banovini

okroglo število 500 pevcev in pevk

začlenjenih v podzvezi. — Finančno stanje odsekov ni zadovoljivo, kljub temu pa je

podzveza aktivno zaključila svoje poslovanje. Arhivi nekaterih zborov izkazujejo lepo število partitur. Podzvezni arhiv še davno ni izpopolnjen. Pač pa znaša zaloga not delavskih pesmi okoli 12 skladb. — Odstopajoči odbor je tudi že deloma zbral material za prvo delavsko pesmarico.

Ker bo podzveza razširila svoj delokrog na godbeno področje, je občni zbor pritril spremembi naziva in se podzveza imenuje odslej »Delavska pevška in glasbena podzveza Svoboda« s sedežem v Ljubljani (Miklošičeva cesta, Delavska zbornica).

S. Cerar, ki ga je občni zbor poveril s funkcijo strokovnega vodstva, je v kratkih obrisih nanizal

program:

Podzveza bo morala gojiti stike s priključenimi odseki in društvii. Da zadovolji potrebam priključenih odsekov in društev, se bo morala zanimati za glasbeno literaturo, iskati stikov s skladatelji, ki so večinoma izšli iz vrst delovnega ljudstva, skrbeti za kompozicije novih pesmi, zlasti originalnih slovenskih delavskih pesmi, kajti poleg delavskih pesmi z internacionalnim napevom je treba komponirati nove napeve, ki bodo domači našemu ušesu in zato globoko občuteni. »Svoboda« naj bi prinašala glasbene razprave in po možnosti tudi glasbene priloge. Paznjo je treba polagati na izobrazbo delavskih pevovodij. Pevovodja mora zasledovati razvoj glasbe, sicer je v svojem polklicu nemogoč. Pri zborih je treba polagati paznjo na fonetiko, izgovorjavo, vokalizacijo. V tem pravcu bo morala gojiti podzveza stike s pevovodji in po svojih strokovno usposobljenih delegatih tudi z zbori. Temu namenu bodo služile tudi strokovne ocene pevskih nastopov.

Kot ena prvih nalog podzveze bo, organizirati

pevski in glasbeni festival,

na katerem bodo sodelovali vsi priključeni pevski odseki in godbe. Razen tega pa bo pospeševala pevске okrožne nastope itd. Program s. Cererja je bil z odobravanjem sprejet. Zahteval pa bo žrtev in predvsem denarnih sredstev, če naj se izvede. V

novi odbor

so bili izvoljeni ss.: Vuk, Korošec Blaž, Cerar, Marinšek; v nadzorstvo pa ss.: dr. Jelenc in Kocjančič (Dobrunje).

Na poti v novo obdobje, ki naj prinese delavskem pevskemu in glasbenemu gibanju pri nas novega razmaha, želimo »Delavski pevski podzvezi Svobode« največjih uspehov; delavskim pevčkam, pevkam in glasbenikom pa kličemo: oklenite se svoje matice!

Širite naš list!

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190'-.
Obleke za moške že od Din 170'-.
Obleke za fante že od Din 60'-.

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE